

Výchova a vzdělání

Výchova dětí ve starém Římě byla považována za nejposvátnější úkol rodičů. Pomáhali při ní i otcové. Je známo, že Cato st. své dítě sám převínoval a učil je prvním krůčkům. Většinu výchovy však prováděla matka. Také první poznatky předávali dětem sami otcové. Jakmile dítě dorostlo k tomu, aby mohlo být vzděláváno, bylo svěřováno k výchově buď některé starší neprovdané příslušnici rodu nebo řeckému otroku - pedagogus

Od 2. stol. po. Kr. byly v Římě zřízeny veřejné školy - ludus /hra pro děti od 7 do 12 let. Nacházely se v přízemních místnostech v podloubí fóra a byly zařízeny velmi jednoduše. Zvenčí byla napnutá plachta, aby děti nerušil hluk z ulice a aby byly chráněny před sluncem. Seděly na malých lavičkách nebo nízkých stoličkách. Stolky ani stůl pro učitele nebyly. Název katedra vznikl podle učitelské židle. Byla bez opěradla nebo měla formu křesla. Učitel byl nazýván ludimagister. Školní rok začínal v březnu a prázdniny byly za horkých dnů nebo velké zimy. Ve škole vládla přísná kázeň. Učitel často užíval metlu, aby povzbudil ochabující zájem. V této škole se děti naučily psát, číst a počítat. Psalo se na voskovou tabulku. Písmena se ryla ostrým hrotem kovového písátka do vosku a druhým plochým koncem se smazávala, aby se mohlo opravit chybně napsané nebo psát znovu. Písátko se nazývalo stilus. Jakmile se žák naučil psát nosil si do školy brk, inkoust a papyrus, ze kterého se inkoust dal smýt vlhkou houbou.

Vyučování počtům se od našeho lišilo především už tím, že Římané užívali duodecimální systém. Neznali nulu, proto se početní úkoly nepsaly, ale počítaly se na prstech nebo na počítadlech se železnými kuličkami. Levou rukou se udávala čísla jednomístná a dvojmístná, pravou rukou čísla troj a čtyřmístná. Většinou se děti učily všemu zpaměti. Každý Říman se naučil 4 základní početní úkony a psát a číst. V Římě nebylo negramotných. Za výuku v této škole se platilo nepatrné školné v polovině každého měsíce.

Pokud rodiče chtěli dát dětem vyšší vzdělání, dali je ve 12 letech do střední školy - gramatika. Zde vyučoval gramaticus. Žáci se učili latinskou a řeckou gramatiku čtením Enniovyh Annálů, potom Vergiliovy Eneidy. Později četli také díla řeckých a latinských básníků a učili se celé odstavce zpaměti. Tím si jednak cvičili paměť a jednak se učili řecké citáty - vysvědčení vzdělanosti. Učili se správné výslovnosti a přednesu, což bylo přípravou na řečnictví, které museli ovládat urození Římané. V této škole poznali řeckou a latinskou literaturu, řeckou a latinskou historii, základy filozofie, astronomie. Naučili se hrát na některý strunný nebo arnkací nástroj, naučili se zpívat a cvičit.

Pokud se chtěl mladý Říman dál vzdělávat, navštěvoval rétoriku, kde učili rétori. Zpočátku se Římané učili rétorice u vynikajících řečníků a politiků. Velmi mnoho jich odjíždělo studovat do Athén nebo na jiné řecké vysoké školy /Alexandrie/. Tyto školy byly nutné pro právníky a politiky. Zde se naučili teorii i praxi řečnictví. Kdo se chtěl stát advokátem, získával praxi u některého právníka. Kdo chtěl studovat filozofii, studoval u vynikajícího filozofa. Často Římané jezdili studovat i tento obor do Řecka.

Čtěl li se stát Říman medikem, učil se zpočátku u soukromého lékaře. Za Vespasiána byla založena první lékařská vysoká škola v Římě Athaeneum. Nakonec byly zřízeny i university - scholae univesitaliae, kde se vedle rétoriky, filozofie a práv přednášela i medicína. Přírodní a technické obory se neučily, nebylo to ani třeba, protože technickým oborům se Římané nevěnovali /Všechnu produktivní práci konali otroci a cizinci/.

Děvčata chodila do základní školy spolu s chlapci. Pro dívky z aristokratických rodin byli najímání soukromí učitelé. Poznaly literaturu obou jazyků. Učily se zpívat a skládat prosté písně. Načené dívky vystudovaly i filozofii. Některé měly takové znalosti, že mohly ve svých domech vést učené rozpravy a byly duší celé společnosti.